

Amt für Jagd und Fischerei Graubünden
Ufficio per la caccia e la pesca dei Grigioni
Uffizi da chatscha e pestga dal Grischun

L'uors es üna bes-cha rapaza: tgnai distanza!

Daspö l'on 2005 sun darcheu gnüts observats singuls uors brüns in Grischun, davo cha quai nun es plü stat il cas dürant bundant tschient ons. Las bes-chas derivan dal Trentino, dad üna populaziun dad uors chi'd es gnüda rinforzada cun agüd da recolonisaziuns. Scha'ls uors han be paca temma dals umans, esa da far specialmaing atenziun.

Che far, sch'eu chamin tras ün territori dad uors?

Restai süllas sendas ufficalas. Scha vais l'impreschiun ch'ün uors as rechatta i'ls contuorns, scha chattais stizis frais-chs dad uors o sch'As sentis malsgürs, As fat dudir cun discuorrer u chantar. Uschè ha l'uors temp da scappar avant ch'i vain ad ün inscunter.

Che far, sch'eu vez ün uors?

Scha vezzais ün uors, restai calm! Stat salda e provai dad incleger la situaziun. Scha quai es pusibel, provai d'As retrar sainza cha l'uors bada. Scha l'uors As vezza, As fat remarchar. Discurri cun vusch calma ma clera e fat moviments plans culla bratscha. Na cuorrer davent ed **in mincha cas nu provar da s'avicinar a l'uors**. Na provar da s-chatschar l'uors cun gests imnatschants ed abrupts. Na büttar ogets sül uors e nu provar da far fotografias. Scha l'uors nu fügia adonta da quistas masüras, s'allontanai sainza laschar our dals ögls la bes-cha.

Che far, scha l'uors as drizza sü?

Quai nun es ün cumportamaint d'imnatscha. Uors sun buondrius e's drizzan sü per surverer la situaziun. Eir in quist cas vala il seguaint: stat salda ed As fat remarchar cun discuorrer in maniera calma. Evitai il contact culs ögls.

Che far, sch'ün uors attacha?

Il privel da gnir attachà dad ün uors brün european es pitschen, plüchöntsch daja attachas da finta. Sch'i vain tuottüna ad ün'attacha, As laschai crudar davo il prüm contact corporal cul uors. As mettai in vainter u ingramüscharts per terra, ils mans sülla tatona. Scha portais üna buscha, protegia quella vossa rain. Spettai fin cha l'uors s'ha allontanà avuonda avant co star sü. Scha reagis massa bod, pudess quai provochar üna prosma attacha.

„Scumandà da pavar!“

Scha l'uors bada cha l'uman furnischa nudritüra, esa finì culla timidità. El tschercharà alura intenziunadamaing la vicinanza da l'uman, quai chi maina a situaziuns privlusas. Perquai vala il seguaint: mai pavar ün uors, nu laschar inavo immundizchas e vanzadüras (p. ex. pletschas da banana) sün vossas gitas. Eir composts e canisters cun öli da coltscha (dovrats dals silvicultuors) pon esser funtanas da nudritüra pels uors.

Uors pon eir chaschunar conflicts cull'agricultura. Els pon s-charpar bes-chas chasanas (cuntermasüras: pasters e chans da protecziun), destruir chamonnas d'aviöls e masainas in tschercha da meil e da larvas e s-charpar ballas da silo (far saivs electricas).

Scha observais ün uors brün u scha vais dumondas, contactai per plaschair ün dals seguaints posts:

Uffizi da chatscha e pestga dal Grischun
Parc Naziunal Svizzer

081 257 38 92
081 856 12 82